

مثبت ولی ناآگاه از ساختارها

در بدنه دولت نهم، فقدان آنان به وضوح مشاهده می‌شود. بسیاری از مدیران با اهداف شخص رییس جمهور آشنا نیستند و بیشتر گرایش به ظاهر سازی دارند. لذا بهتر است به جای در دست گرفتن چندین طرح بزرگ با ابعاد وسیع، طی دو سال پایانی فعالیت، تمرکز را روی یک یا دو هدف محوری و غیر حاشیه‌ای بگذارند. ■

نگاه دکتر ابراهیم رزاقی، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران، به عملکرد دولت نهم

چندین هدف بزرگ به طور قطع خارج از توان نیروی دولت ایشان است. وی می‌افزاید: برای مثال، رودرویی با بانک‌ها بر سر نرخ سود، مبارزه با فساد و قاچاق کالا و برخورد با برخی عناصر متخلف اقتصادی، نیازمند بهره‌مندی از هیأت کارشناسی قوی و مدیران قدرتمند است که متأسفانه هم‌اکنون

دکتر ابراهیم رزاقی، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران، در پاسخ به خبرنگار «اقتصاد ایران» مبنی بر مهمترین دستاوردهای دولت آقای احمدی‌نژاد، به برخی سیاست‌های اصولی دولت نهم اشاره کرده و می‌گوید: کاهش نرخ سود بانک‌های کشور، اعطای وام به طرح‌های صنعتی زودبازده، سهمیه‌بندی و کنترل مصرف بنزین، مبارزه جدی با قاچاق کالا و عرضه سهام عدالت به اقشار آسیب‌پذیر از جمله این سیاست‌های اصولی هستند. اما نکته‌ای که در این میان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است به احتمال شکست یا موفقیت این سیاست‌ها باز می‌گردد. بدون توجه به زیرساخت‌هایی که معضلات اقتصادی کشور از آنها نشأت می‌گیرد، نمی‌توان به طور کامل در جهت برخورد اصولی با آنان پیش رفت. به طور نمونه، وقتی در جهت کاهش نرخ سود بانک‌ها در کشور پیش می‌رویم، باید متغیرهای دیگر اقتصادی که در بالا بودن این نرخ دخیل هستند را مورد بررسی قرار دهیم. از سوی دیگر، عرضه مسکن در شرایطی که بازار انحصاری بر آن حاکم است، نمی‌تواند به خانه‌دار شدن مردم - به ویژه افرادی که فاقد آن هستند - ختم شود چرا که عرضه وام مسکن به دلیل عدم توانمندی دولت در کنترل جریان واگذاری وام‌ها به مصرف پول مورد نظر برای خرید مسکن منتهی نمی‌شود. در نهایت، هزاران واحد مسکونی خالی در تهران و سایر شهرهای کشور به انتظار بالا رفتن قیمت با در بسته به دور از جریان مصرف قرار می‌گیرند. وی معتقد است: به رغم هدف روشن و شفاف سیاست‌های مثبت دولت نهم، اجرای آنها به دلیل عدم توجه به سایر متغیرها و فقدان بررسی‌های لازم قبل از اجرا به وخیم‌تر شدن اوضاع می‌انجامد.

دکتر رزاقی، ریشه برخی از مشکلات اقتصادی کشور را سیاسی دانسته و به عنوان نمونه به موارد فساد، رشوه‌خواری و سوء استفاده از اموال و دارایی‌های دولتی اشاره کرده و می‌گوید: افراد فاسد در بدنه دولت، مورد تعقیب جدی قرار نمی‌گیرند و قوه قضاییه هم در این امر دخیل است. این قوه یکی از دلایل عدم معرفی چهره‌های فاسد کشور را تخریب آبروی آنان قلمداد می‌کند. اما سؤال اینجاست، فردی که با چنین کارنامه سیاهی اموال ملت را به غارت برده چرا نباید معرفی شود. یکی از مهمترین عواملی که می‌تواند شرایط و بستر مناسب را برای تسریع رشد و توسعه اقتصادی کشور فراهم آورد، برخورد با چهره‌هایی است که به دلیل دنبال کردن منافع شخصی خود، راه بهبود ساختار اقتصادی کشور را سد کرده‌اند.

پیشنهاد دکتر رزاقی برای آقای احمدی‌نژاد در دو سال پایانی دوره ریاست جمهوری ایشان این است که از تنوع اهداف دست بردارند، چراکه انجام

نمره اصلاح اقتصاد

مروری بر عملکرد اصلاحات اقتصادی دولت در حوزه تجاری، محیط کسب و کار، خدمات دولتی و اعتبار دولت

کاهش یافته است. بدین ترتیب و از دیدگاه بین‌المللی، خدمات دولتی سال به سال بدتر شده‌اند! از سوی دیگر، ایران از لحاظ شاخص اعتبار بخش دولتی (مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی)، نمره ۲۱ را کسب کرده که بالاتر از لیبی (با عدد صفر)، عربستان (۶)، سوریه (۶) و امارات (۲۰) است. البته این شاخص در مصر ۲۳، بحرین ۲۷، الجزایر ۲۸، کویت ۳۰ و مراکش ۳۲ برآورد شده است. از سوی دیگر، از لحاظ انجام اصلاحات برای افزایش اعتبار بخش دولتی، ایران نمره ۶ را کسب کرده که پایین‌ترین نمره در بین ۱۵ کشور مورد بررسی در منطقه می‌باشد. نمره شاخص اعتبارات دولتی در کشور در سال ۲۰۰۰، ۳۰ بوده که در سال ۲۰۰۳ به ۳۲ و در سال ۲۰۰۶ به ۲۱ کاهش یافته است.

شاخص اصلاحات تجاری در ایران نیز از وضعیت خوبی برخوردار نیست. میانگین نرخ تعرفه گمرکی در ایران در سال ۲۰۰۰ بیش از ۴۷۱ درصد بوده که بیشترین نرخ در میان کشورهای منطقه به حساب می‌آید. البته این نرخ طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ به ۲۲ درصد کاهش یافته است. بر اساس این گزارش، ایران از لحاظ شاخص پیشرفت اصلاحات تجاری طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶ عدد ۶۷ از ۱۰۰ را کسب کرده که پیشرفت خوبی را نشان می‌دهد. این رقم برای مصر ۱۰۰، بحرین ۷۶، الجزایر ۶۳، اردن ۹۴، کویت ۵۴، لبنان ۸۴ و عربستان ۸۴ بوده است. ■

اصلاحات اقتصادی ایران

حوزه	امتیاز شاخص	نمره پیشرفت (۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶)
محیط کسب و کار	۲۶	۲
بخش تجاری	۳	۶۷
خدمات دولتی	۱۷	۱۱
اعتبار دولتی	۲۱	۶

استخراج: ماهنامه «اقتصاد ایران» از بانک جهانی، ۲۰۰۷.

بخش بزرگی از اصلاحات ساختاری اقتصادی را می‌توان در غالب چهار شاخص شامل اصلاحات تجاری، بهبود محیط کسب و کار، ارتقای خدمات دولتی و بهبود اعتبار دولت (مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی) مورد بررسی قرار داد. در این خصوص، بانک جهانی در گزارشی بر مبنای چهار شاخص ذکر شده و متغیرهای مربوط به آنها، به هر یک از کشورهای نمره‌ای بین ۰ تا ۱۰۰ را اختصاص داده است؛ بدین صورت که کشورهایی با نمره ۰ بدترین و با نمره ۱۰۰ بهترین عملکرد را داشته‌اند.

به گزارش واحد اطلاعات و اخبار ماهنامه «اقتصاد ایران»، نمره شاخص فضای کسب و کار در ایران در سال ۲۰۰۶ به عدد ۲۶ رسیده، حال آن‌که در الجزایر ۳۶، مراکش ۳۸، اردن ۵۹، کویت ۷۷ و عربستان ۷۶ بوده است. از سوی دیگر، نمره پیشرفت اصلاحات برای بهبود فضای کسب و کار در ایران طی سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶ عدد ۱۲ ارزیابی شده است، حال آن‌که در کشورهایی مانند مراکش و عربستان به ۷۵ هم رسیده است.

به عبارتی، اصلاحات محیط کسب و کار در ایران طی سال‌های گذشته پیشرفت چشمگیری نداشته و حتی نتایج گزارش حاکی از آن است که طی یک سال گذشته، شاخص محیط کسب و کار، دو نمره بدتر شده است. در گزارش بانک جهانی، دلایل اصلی بدتر شدن محیط کسب و کار در ایران، بیشتر شدن موانع شروع کسب و کار، سخت‌تر شدن پروسه ثبت مالکیت، بدتر شدن سیستم مالیات‌گیری و سخت‌تر شدن مراحل پایان دادن به یک کسب و کار عنوان شده‌اند.

ایران از لحاظ شاخص کیفیت خدمات دولتی در سال ۲۰۰۶، نمره ۱۷ را کسب کرده که در مقایسه با ۱۵ کشور منطقه، تنها بالاتر از دو کشور لیبی (با نمره ۳) و سوریه (نمره ۱۴) است. نمره این شاخص برای مصر ۳۴، الجزایر ۴۳، عربستان ۵۹، امارات ۶۱، بحرین ۷۸ و مراکش ۷۲ بوده است. لازم به ذکر است، نمره کیفیت خدمات دولتی در ایران در سال ۲۰۰۰ معادل ۳۰ بوده که در سال ۲۰۰۳ به ۱۹ و در سال ۲۰۰۶ به ۱۷